

Sandvikens Kommun

Kompetensförsörjningsstrategi 2014-2020

Förord

Våren 2012 bildades en arbetsgrupp med representanter från flera kommunala förvaltningar och enheter. Arbetsgruppens uppgift var att utifrån det regionala uppdraget kring en regional kompetensplattform och kommunens Vision 2025 arbeta fram ett förslag på en kommunal kompetensförsörjningsstrategi och bilda Kompetenscentrum Sandviken.

Kompetenscentrum Sandviken är idag en del i det uppdrag som Region Gävleborg fick enligt det av regeringen utfärdade villkorsbrev för år 2010. Uppdraget var att i Gävleborgs län etablera kompetensplattformar för samverkan inom kompetensförsörjning och utbildningsplanering på kort och lång sikt, samt att ta fram kunskapsunderlag och behovsanalyser som förhåller sig till funktionella arbetsmarknadsregioner.

Projektet Lokala kompetenscentra bildades i syfte att på lokal nivå öka samarbetet mellan näringslivskontor, lärcentra och övriga utbildningsinstanser, t.ex. grundskola, gymnasium och YH. Men också för att på en regional nivå identifiera möjliga gemensamma operativa samverkansfrågor, utvecklingsmöjligheter och arbetsmodeller för t ex kommunernas näringslivskontor eller lärcentra i Gävleborg. De lokala kompetenscentra skall fungera som den lokala delen av kompetensplattformen, *Kompetensforum Gävleborg*.

Kompetensplattformarna skall enligt regeringens villkorsbrev bidra till:

- Ökad kunskap och översikt inom kompetensförsörjnings- och utbildningsområdet.
- Samordning av behovsanalyser inom kompetensförsörjning och utbildningsområdet.
- Ökad samverkan kring kompetensförsörjning och utbildningsplanering.
- Ökad kunskap om utbud och efterfrågan av utbildningsformer, med utgångspunkt i de olika utbildningsformernas nationella mål samt myndigheternas ansvar.

Kompetenscentrum Sandviken är en gruppering, nätverk, samverkansform för information, kommunikation och samarbete över förvaltningsgränserna men också för samverkan med arbetsgivarna i regionen. Kompetenscentrum Sandviken har ingen direkt operativ roll utan endast en strategisk och samordnande roll för de aktiviteter som syftar till en långsiktig kompetensförsörjning för arbetsgivarna i Sandvikens kommun.

Kompetenscentrum Sandviken har av Kommunstyrelsen haft i uppdrag att utforma en kompetensförsörjningsstrategi för Sandvikens kommun. Inom det uppdraget har Kompetenscentrum Sandviken under 2012-2014 haft ett antal träffar, workshops och nätverksmöten både lokalt och regionalt. Ur detta arbete har detta strategidokument vuxit fram och fått sin slutgiltiga utformning och lämnas till Kommunstyrelsen för beslut.

Sandviken 2014-06-18

Ann-Katrin Sundelius,

kommundirektör och ordförande i Kompetenscentrum Sandviken

Innehåll

Inledning	1
Strategidokumentet	2
Kompetensförsörjningsstrategi Sandvikens kommun 2014-2020.....	2
Förutsättningar för lärande	3
Attityder	3
Entreprenörskap	3
Utbildningsutbud.....	3
Utbildning	4
Grundförutsättningar	4
Validering.....	4
Samverkan skola arbetsliv.....	4
Kompetensförsörjning.....	5
Samverkan.....	5
Kompetenscentrum Sandviken.....	5
Sammanfattande slutord.....	5

Inledning

Sandviken som samhälle startade med att Göran Fredrik Göransson grundar Högbo Stål & Jernwerks AB 1862. Det var starten för 150 års utveckling av Sandvik och Sandviken och resultatet kan vi se idag, Högbo Stål & Jernwerk AB har mognat till SANDVIK ett världsledande verkstadsföretag och Sandviken har utvecklats till ett modernt samhälle.

Sandviken är nu en modern svensk industrikommun och erbjuder arbete inom de flesta branscher och näringsgrenar, liksom yrken på olika nivåer och av olika slag, representerade inom näringsgeografien i kommunen. Innovation och förnyelse ses idag som en viktig beståndsdel för att nå ekonomisk utveckling. Med innovationer avses förändring och utveckling i vid bemärkelse. Det kan gälla varu- och tjänsteutbud, metoder för produktion, leverans, marknadsföring och distribution, eller introduktion av nya former för ledning, organisation och kompetensutveckling i produktionssystemet. För att lyckas handlar det om att som nation, region eller ort skapa så mycket kraft som möjligt, genom egen produktion (utbildning), länkning till andra (funktionell region) och rekrytering.

I en tid då allt fler pratar om återindustrialisering som västvärldens väg framåt blir det allt viktigare att som kommun ha förmågan att förse arbetsgivarna med konkurrenskraftig arbetskraft. En viktig faktor i pågående utvecklingstrender kan hänföras till den starka generationsväxlingen som bland annat kommer att öka kraven på bättre matchning av utbud och efterfrågan på kompetens, samt öka konkurrensen om väsentliga delar av arbetskraften. Sysselsättningsutmaningen, som är kopplad till de allt högre kompetenskraven, är en av regionens och Sandvikens allra största utmaningar.

Arbeten som endast kräver en gymnasial utbildning har de senaste åren minskat kraftigt samtidigt som yrken där en akademisk utbildning krävs ökat mångfaldigt, vilket medfört att de med en akademisk utbildning tränger undan de med endast gymnasial examen. IF Metall¹ varnar för att ungdomar med endast gymnasieutbildning redan i morgon kommer att stå utanför arbetsmarknaden med allt vad det innebär både för individen och samhället. Det är då inte svårt att se kopplingen mellan den höga ungdomsarbetslösheten i Sandviken och den låga utbildningsnivån hos kommunens ungdomar. Våra ungdomar är inte sämre än landets övriga ungdomar, andelen som avslutar gymnasiet ligger i paritet med landet i övrigt. Vi måste därför hitta effektiva arbetssätt och former för att entusiasmera våra ungdomar så att de i större utsträckning väljer att vidareutbilda sig på en eftergymnasial nivå, via universitet/högskolor eller genom YH-utbildningar. Men det är lika viktigt att ha en strategi för att locka tillbaka de som valt att utbilda sig och öka på sina erfarenheter utanför regionen. För att lyckas med det krävs samordning och koordinering av våra arbetsinsatser och genom ett intimt samarbete med arbetsgivarna utveckla spetsutbildningar inom relevanta områden på gymnasienivå och/eller YH-utbildningar.

Sandviken är en mångkulturell kommun med invånare från hela världen. Att få dessa nya medborgare och nationella minoriteter i vår kommun att integreras i en gemenskap både i samhälle och i arbete är en utmaning som inte bara måste lyckas utan också kan bli en avgörande framgångsfaktor. Om vi blir duktiga på denna integrationsprocess och tar vara på den kompetens och erfarenhet som dessa nya medborgare har med sig har vi ett stort potentiellt bidrag till tillväxt, kompetensförsörjning och nya entreprenörer. Samtidigt får de en möjlighet att ta sig ur sitt ofrivilliga utanförskap.

En väl förankrad kompetensförsörjningsstrategi är ett viktigt och avgörande steg i den riktningen, där Kompetenscentrum Sandviken har en viktig samordnande roll för arbetet med att trygga kompetensförsörjningen åt kommunens arbetsgivare, både privata och offentliga.

¹ Vinnovas seminarie, 2014-04-03, Re-industrialisering, trender och förutsättningar, World Trade Center, Stockholm

Strategidokumentet

Kompetens kan ha fler betydelser än just det som vi anspelar på i detta dokument. Det finns språklig kompetens vilket definierades av Noam Chomsky² som det system av kunskap en infödd talare har om sitt eget språk, eller juridisk kompetens³ vilket kan exemplifieras av Sandvikens kommunala kompetens och anger de uppgifter en kommun får utföra och som definieras i kommunallagen. Kompetens i den bemärkelsen vi åsyftar definieras i Nationalencyklopedins ordbok⁴ som ”tillräckligt god förmåga för viss verksamhet” eller ”egenskap att uppfylla formella krav” t.ex. gymnasiekompetens. I Region Gävleborgs kompetensprogram för 2014-2020⁵ definieras kompetens som ”formell, informell och icke formell kunskap samt förmågan att omsätta kunskap till handling”. Kompetensförsörjning är den process av kvantitativa och kvalitativa åtgärder som ska tillgodose arbetsgivarnas behov av arbetskraft, inte bara med ny kompetens utan många gånger handlar det om att utveckla redan befintlig kompetens för att möta nya och förändrade krav.

Grunden för detta dokument är den regionala utvecklingsstrategin för Gävleborg 2013-2020⁶ (RUS). Där anges kompetens och infrastruktur som de två prioriterade drivkrafterna för länets utveckling och i kompetensprogrammet för Gävleborg står följande ”kvinnor, män, flickor och pojkar i Gävleborg har förmåga, vilja och möjlighet att omsätta kunskap till handling och skapa morgondagens samhälle och arbetsliv”. I Sandvikens Vision 2025 är ett av målen ”Vi lär för livet. Vi ser det livslånga lärandet och möjligheten till utbildning som avgörande framgångsfaktorer, såväl för samhället som för individen. Vår särställning inom teknik och IT har byggts i samverkan mellan skola och näringsliv”.

Ett strategidokument innehåller inga konkreta aktiviteter utan visar på ett antal målområden och drivkrafter som ska fungera vägledande och styrande så att vision 2025 kan bli verklighet. Kompetensprogrammet för Gävleborg 2014-2020 har tre utpekade målområden, förutsättningar för lärande, utbildning och kompetensförsörjning. Vi har därför valt att ge detta strategidokument samma indelning.

Kompetensförsörjningsstrategi Sandvikens kommun 2014-2020

Social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet sammanfattar vad vi benämner som hållbar utveckling och är något som skall genomsyra all vår verksamhet. Vi har många utmaningar att besegra innan vi når dit, svenskar, nationella minoriteter och invandrare i olika sorters utanförskap, en demografisk struktur med allt fler äldre och färre i arbetsför ålder, en könssegregerad arbetsmarknad, hög andel som inte når gymnasiebehörighet, locka universitetsstudierande ungdomar att återvända etc. Det är också viktigt att hitta nya former för att jobba med kompetensförsörjning i takt med förändringarna ute i arbetslivet.

Vi är trots det övertygade att vi kan överbygga dessa hinder om alla hittar sina roller i detta arbete och tillsammans kan hjälpas åt så att Sandviken under perioden 2014-2020 utvecklas till en modern industri- och kulturkommun.

² Avram Noam Chomsky, amerikansk professor emeritus i lingvistik vid Massachusetts Institute of Technology.

³ Nationalencyklopedins ordbok (2004), Bra Böcker, Höganäs

⁴ Ibid

⁵ RGb (2014), *Kompetenprogram för Gävleborg 2014-2020*, Region Gävleborg, Gävle

⁶ RGb (2013) *Nya möjligheter – regional utvecklingsstrategi för Gävleborg 2013-2014*, Region Gävleborg, Gävle

Förutsättningar för lärande

”I Sandviken skapas gynnsamma och tillåtande miljöer för lärande och förverkligande av idéer”

Målområdet ”*förutsättningar för lärandet*” syftar till att det i Sandviken skapas gynnsamma och tillåtande miljöer för livslångt lärande och förverkligande av idéer. I Sandviken har alla förmåga, vilja och möjlighet att omsätta kunskap till handling. De blir då aktiva medskapare av ett hållbart Sandviken. Möjlighet till livslångt lärande i utbildningssystemet, arbetslivet och civilsamhället ska finnas i både stad och landsbygd. Attityder, kunskaper och arbetssätt i arbetsliv och civilsamhälle möjliggör utveckling och formar tillåtande lärmiljöer. Inom målområdet ”*förutsättningar för lärande*” finns tre prioriterade inriktningar, **attityder**, **entreprenörskap** och **utbildningsutbud**.

Attityder

I Sandviken har alla möjlighet att förverkliga idéer, visa kreativ handlingskraft och träna på sin förmåga att lösa problem. Denna process börjar i skolan som är en viktig del i lärandet om delaktighet och kommunikation mellan unga och samhället. I skolan finns utrymme och möjlighet till aktivt inflytande och delaktighet, i skolan känner eleverna trygghet, delaktighet, de tror på sig själva och visar engagemang för kommunala frågor. I Sandviken är processen med att utveckla sociala färdigheter ett bärande element i elevernas vardag.

Förvaltningar och nämnder har referensgrupper och för en medborgardialog med alla medborgare. Kommunen har ett helhetsperspektiv i sitt barn och ungdomspolitiska program och det finns ett väl utvecklat samarbete mellan förvaltningarna. I Sandviken har alla medborgare, lärare, elever, tjänstemän, politiker m.fl. en god attityd till lärande.

Entreprenörskap

Förutsättningar för lärandet bygger på attityder till kunskap och kompetens och i Sandviken har ungdomarna en positiv syn på att vidareutbilda sig efter gymnasiet. I Sandviken utvecklas barn och ungdomar till ”nyttänkande” individer med ett stort entreprenöriellt kunnande. Det finns en struktur som stöttar utveckling av entreprenörskap, nya idéer om företagande även socialt entreprenörskap, befintliga och nya företagare och vi är duktiga på att ta hand om avknoppningar av innovationer och affärsidéer från näringslivet. Sandbacka Science Park med sitt Science Center är en strategiskt viktig aktör och kreativ miljö för detta.

Utbildningsutbud

I Sandviken har gymnasieskolan ett brett regionalt grundutbud. Sandviken har en stark ställning inom teknik, IT, naturvetenskap, matematik samt vård & omsorg. Möjligheterna att uppnå behörighet till högskola/universitet är stora inom dessa inriktningar. Det finns möjligheter till provning för betyg både inom gymnasie- och vuxenutbildningen, Sandviken erbjuder möjligheter till eftergymnasiala utbildningar med yrkes- och akademisk inriktning samt alternativa utbildningsformer som exempelvis yrkesVUX, Yrkeshögskolan, lärlingsutbildning och folkhögskolor. I Sandviken finns verksamheter som stöttar en allmän höjd bildningsnivå som exempelvis bibliotek och studieförbund.

Utbildning

”I Sandviken har varje människa möjlighet till utbildning och kompetensutveckling i ett livslångt lärande”

Utbildning väcker nyfikenhet och upptäckarlust som berikar individen genom hela livet. Kunskap vare sig den är teoretisk eller praktisk, spelar en avgörande roll i individens självförverkligande. En högre utbildningsnivå har ett tydligt samband med högre livskvalitet, större miljömedvetenhet och bättre folkhälsa. Antalet yrkesområden och studievägar efter gymnasieskolan ökar och det ställer krav på individens förmåga att orientera sig. I Sandviken genomförs utbildningar i ett sammanhang och i samarbete med arbetslivet. Målområdet ”*utbildning*” har tre prioriterade inriktningar, **grundförutsättningar, validering och samverkan skola arbetsliv.**

Grundförutsättningar

Det finns en skola med god kvalitet där barn och ungdomar stärks i och tror på sina förmågor, de är självständiga och kreativa samhällsmedborgare. Ungdomar går ut skolan med godkända betyg och uppnår både gymnasie- och högskolebehörighet. Vuxna kan vidareutbilda sig för att höja eller bredda sin utbildningsnivå, de bidrar till kommunens arbetskraft med ”rätt” kompetens för gamla och nya yrkesområden. Sandviken har en vuxenutbildning som ger möjlighet till slutbetyg, behörighet till högskola/universitetsstudier eller anpassning efter omställning men ger också möjlighet att möta individuella önskemål exempelvis inför karriärbyte. Ett väl utvecklat samarbete med högskolor och universitet har höjt kvaliteten på utbildningar inom efterfrågade yrkesområden och ger möjligheter till individuell kompetensutveckling. Sandviken har bra förutsättningar att behålla kompetens och attrahera ny kompetens.

I Sandviken är SFI och svenska som andraspråk väl utvecklade verksamheter som ger stöd och hjälp åt individerna efter individens egna förutsättningar. I Sandviken uppmuntras flerspråkiga föräldrar att söka modersmålsundervisning och tala sitt ursprungsspråk med sina barn.

Lärcentra är en mötesplats, mäklare och motor för flexibilitet inom högre utbildningar och ett nav för distansförlagd utbildning. Lärcentra är en tentamensplats och flexibel arbetsplats för distansstuderande och andra högskole-/universitetsstuderande.

Samverkansformer som bidrar till kompetensförsörjning är väl utvecklade, ett gott samarbete finns med arbetsgivare, utbildningsanordnare, högskolor/universitet, arbetsförmedlingen, kluster och nätverk m.fl.

Validering

I Sandviken kan alla validera sina arbets-, yrkes-, bransch- och livserfarenheter och gå vidare i sin yrkeskarriär, oavsett sin bakgrund och tidigare livserfarenhet. Vi hjälper till att avgöra vilka utbildningsinsatser som en person ev. behöver och coachar personen att bli anställningsbar på nytt uppdrag inom sin anställning. Det finns möjlighet att pröva för betyg och få högskolebehörighet eller annan behörighet.

Samverkan skola arbetsliv

I Sandviken finns ett väl utvecklat samarbete mellan skolan och arbetsgivarna i olika former, som t.ex. teknikcollege samt vård- och omsorgscollege. Vi har studie- och yrkesvägledning i alla åldrar och en väl samordnad praktikverksamhet genom hela grund- och gymnasieskolan. Sandviken är bland de bästa i Sverige på ungt företagande med ett stort engagemang från näringslivet. Våra yrkeshögskoleutbildningar är av högsta kvalitet och väl anpassade till det lokala behovet utan att tappa den nationella betydelsen. De studerande på våra Yrkeshögskoleutbildningar går direkt ut i arbete och stärker upp kompetensen hos de lokala arbetsgivarna.

Sandviken har ett forsknings & utvecklingscenter (Science Center) på Sandbacka Park, där finns flera forskningsprojekt med spetskompetens inom i första hand underhåll, materialteknik och

Industriell IT. På Sandbacka Science Park finns en ständigt pågående samverkan mellan näringsliv, akademi och Sandvikens kommun.

Kompetensförsörjning

”Sandviken har en väl fungerande kompetensförsörjning för att driva utveckling och innovation inom dagens och mot morgondagens arbetsliv”.

Arbetsstillfällena som ger människor möjlighet att leva och verka i vår kommun och region skapar förutsättningar för tillväxt. En fungerande kompetensförsörjning innebär att utveckla, behålla och attrahera kompetens. Det är en förutsättning för att befintliga och nya branscher ska kunna utvecklas och växa. Målområdet ”kompetensförsörjning” har två prioriterade inriktningar, **samverkan** och **Kompetenscentrum Sandviken**.

Samverkan

Samverkan inom kommunen, mellan kommuner och med Kompetensforum Gävleborg är en framgångsfaktor i arbetet med en lyckad kompetensförsörjning i länet. Kompetenscentrum Sandviken har mandat att koordinera och samordna resurser för en flexibel och kostnadseffektiv verksamhet som stöttar kompetensförsörjningen i såväl privat som offentlig verksamhet. Kompetenscentrum Sandviken bidrar till att implementera de regionala och kommunala styrdokumenterna genom samverkan och informationsöverföring, håller sig à jour med och förstår utvecklingen lokalt, regionalt, nationellt och globalt för en effektiv planering som utgår från prioriterade branscher och regionala utmaningar.

Kompetenscentrum Sandviken

Kompetenscentrum Sandviken värnar om den enskilde individens, arbetsgivarens och utbildningsanordnarens behov och förutsättningar. Ser till att allas, även nationella minoriteters och invandrares, kunskaper och kompetenser tas tillvara som en resurs för vårt samhälle. Samordnar och verkar för att behovsstyrda utbildningar exempelvis uppdrags-, arbetsmarknads- och yrkeshögskoleutbildningar utvecklas och startas utifrån arbetsgivarnas behov.

Kompetenscentrum Sandviken samverkar med högskolor och universitet, arbetsförmedling, nätverk och kluster som Triple Steelix och FindIT och har ett övergripande ansvar för att strategier för kompetensförsörjning till de lokala och regionala arbetsgivarna utvecklas i takt med förändrade krav och villkor i arbetslivet.

Sammanfattande slutord

Ett strategidokument sammanfattar endast vad som skall prioriteras under innefattande period, inte hur detta arbete skall gå till. Att strategin efterföljs är allas ansvar och det är upp till förvaltningar och enheter att bryta ner strategin i handlingsplaner och aktiviteter för den egna verksamheten som genom koordinering och samverkan stöttar kompetensförsörjningen till de lokala arbetsgivarna i såväl privat som offentlig sektor.